Ч. 201 Четвер 7 Вересня (19) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Рух виборчий.

Головний рускиий комітет виборчий на своїм засїданю дня 17 вересня затвердив дальші кандидатури:

На округ виборчий Надвірна — о. крил. Корнила Мандичевского з Надвірної;

на округ виборчий Богородчани — п. Михайла Кульчицкого начальника суду повітового в Богородчанах;

на округ виборчий Городок — п. Дениса Герасимовича радника і начальника суду в Янові;

на округ виборчий Городенка — п. Володимира Шухевича, професора у Львові.

Примір мудрости политичної і рускої солїдарности в акциї виборчій:

„Дїло“ пише: З Турчаньского одержали ми з прошенєм о поміщенє отсе письмо:

Ми, низше підписані Русини народовцї замешкалі в повітї турчаньскім, протестуємо против кандидатури о. Чапельского, як також против комітету зложеного з оо. Присташа, Кузьова, Бурмича — котрі в тім дїлї з нїким не порозуміли ся.

Теофіль Торчманович, парох. — Корнило Яворский, парох. — Іван Плешкевич, парох. — Алексей Хтій, парох. — Григорий Мороз, парох. — Миколай Комарницкий, господар. — Луць Джуринець, господар. — Станислав Бачиньский, парох. — Атанасій Поляньский, парох. — Др. Корнило Чайковский.

„Дїло“ додає від себе до сего письма таку примітку: Містячи повисше письмо, ми рівночасно мусимо висказати від себе жаль, що Русини народовцї, котрі — як видко — могли би становити поважну силу в повітї турчаньскім, наколи-б були порозуміли ся і зорґанїзували ся, — не вчинили того. Хиба може знали, що се на нїчо не здасть ся в виду теперішної системи виборчої, котра аж надто ярко проявила ся в турчаньскім повітї? Але й в тім випадку годило ся порозумітись і зорґанїзувати ся.

Ми від себе не хочемо додавати до сего широкого коментаря; скажемо лиш коротко, що коли-б межи Русинами взагалї а специяльно між народовцями турчаньского повіта була солїдарність, як того вимагає інтерес народний і як то практикує ся у всїх инших народів при важних дїлах политичних, то порозумінє можна було легко осягнути: що занедбали одні могли зробити другі. Причини до протесту не видимо нїякої, бо не знаємо, чим протестуючі лїпші від о. Чапельского, або чим він гірший від них. Хиба що у протестуючих загальний інтерес народний стоїть на дальшім плянї а на близшім якісь инші справи. Що же до системи виборчої, о якій згадує „Дїло“, то она прецї унормована законами і всюди однакова, а „Дїло“ мало тут хиба на думцї аґітацию виборчу в турчаньскім повітї, коли заговорило о системі виборчій в турчаньскім повітї. Гадаємо, що протестуючі народовцї вдоволять ся тепер сею вістию: о. крил. Іван Чапельский відступив від своєї кандидатури на округ виборчий в Турцї.

До Gaz. Narod. доносять, що в Золочівщинї з рускої сторони єсть, взглядно було, аж трох кандидатів на послів: о. Танячкевич з Закомаря, о. Петровский з Ракова, котрий аґітував за собою і п. Іван Рудницкий, кандидат нотарияльний з Золочева. Трох тих панів — каже Gaz. Narodowa — наробило трохи руху в повітї, але з виимкою кількох, у всїх инших громадах тутешного повіта підпирають щиро кандидатуру міністра п. Яворского.

Цїкаво знати, в котру сторону повернуть ся протестуючі народовцї турчаньского повіта, коли не хотїли згодити ся на кандидатуру о. Чапельского і против неї запротестували: чи підуть на сторону польского кандидата п. Осуховского, чи на москвофільску сторону, котра ставить кандидатуру п. Антоневича? — бо лиш ті дві кандидатури там тепер стоять. Характеристичну для турчаньских відносин вість подає „Галичанин“. Укінчений питомець в Ільнику, п. Лев Несторович вислав був письмо до п. Ісидора Пасїчиньского в Задїльку, в котрім пояснив єму, що кандидатура п. Чапельского мала би вигляди, коли-б єї і сьвітска інтелїґенция підпирала. При тім просив п. Несторович о відповідь. Після „Галичанина“ мав отже п. Ісидор Пасїчиньский так відповісти: „Виступати сегодня в турчаньскім повітї з новым кандидатом — то уже совершенно post festum, і грішно, і сьмішно. Сегодня не сьмієм знати иних кандидатов, лиш п. Осуховского, поставленного польским комитетом і дра Антоневича, поставленного Всенародним русским комитетом. Иних комитетов не знаем і не хочем знати; всї другіи будто русскіи комитети считаем прихвостнями польского комитета. У кого нїт отваги голосовати на ветерана-патріота дра Антоневича, тому свободно голосувати на п. Осуховского, а тогда будем знати з ким имієм дїло....“

---

3)

ОЖЕЛЕДЦЇ.

(Конець).

На одно цїкаве і важне з'явище на ожеледцях мусимо ще звернути увагу: бувають часи, коли долїшний конець ожеледця суне ся дуже скоро і займає собою богато землї; буває знов пора, коли конець ожеледця, як би вертав ся назад, стає менший і відсланяє знову займану землю. З давнїйших часів звістно, що н. пр. в Альпах були вивози, котрими можна було переходити, були лїси і пасовиска, а нинї на їх місци суть ожеледцї. Найлїпше видко то на ожеледцях Фернаґт і Рофен в Ецталь в Тирольских Альпах. Буває пора, коли ті ожеледцї сунуть ся дуже скоро; вода, що спливає з них, наповняє озеро під ними, ба конець їх урвває ся і спадає в озеро, через що оно наконець виливає ся і робить великі шкоди. Противно же, буває час, коли кінцї тих ожеледців відходять значно в гору від озера; тепер н. пр. оно сухе. Від 1856 р. стали були вертати ся майже всї ожеледцї в Альпах; декотрі з них стали о цїлий кільометер коротші, а в самім валїскім кантонї відслонили 60 квадратових кільометрів землї. Від 1875 р. почали деякі ожеледцї знову рости. Як же пояснити се з'явище?

Віденьский професор, Наймайр каже, що можуть бути лиш дві причини, задля котрих ожеледцї в певній порі стають коротші: або они топлять ся на кінци сильнїйше, або в горі в передолинах збирає ся менше снїгу і творить ся з него менше леду. Котра отже з тих причин сильнїйша? Коли ожеледцї ставали лиш від того коротші, що они при кінци сильно топлять ся, то в такім случаю кождого року мусїла би бути більше менше однакова теплота. Тимчасом звістно, що в порі коли ожеледцї ставали коротші, деякі лїта були дуже холодні, а мимо того ожеледцї не переставали зменшати ся. Инавше маєсь річ, коли возьмемо на увагу опад на самих вершках гір, звідки виходять ожеледцї. Чим більше упаде на вершках снїгу, тим більше робить ся з него леду і тим більший єсть тогди напір з гори, від котрого ожеледець посуває ся. Але одна богата в снїги зима не робить ще ріжницї, бо коли друга зима єсть суха і мало спаде снїгу, то ожеледець не росте; треба отже цїлого ряду лїт, щоби та зміна в ожеледцях показала ся. Коли отже буває пора, в котрій ожеледцї постійно ростуть, а відтак знову пора, в котрій они малїють, зменшають ся, то походить то з того, що буває цїлий ряд лїт, в котрих пересїчно більше, взглядно менше спадає снїгу, котрий заповнює ті передолини, з котрих виходять ожеледцї.

То само показав вже давнїйше й проф. Форель в Морже над озером Женевским в Швайцариї, котрий від многих лїт займає ся розслїдами ожеледців. В рочнику швайцарского клюбу альпейского за 1894 р., вказує він ще на одну важну річ. Насамперед доказує він, що берненьскі і валїскі ожеледцї почали від 1875 р. рости; в австрийских Альпах покаже ся то аж в слїдуючім столїтю. Дальше каже він, що коли приглядати ся ожеледцям зблизька, або лиш в деяких часах, то здає ся, як коли-б они не стояли з собою в нїякій звязи, але коли глянути на них здалека і взяти з'явища, які на них тепер видимо, в одну цїлість, то покаже ся, що всї они клонять ся тепер до якогось руху. Ожеледцї тої самої громади зачинають тепер рости, хоч поки що слїдно лиш по тім, що деякі з них стали продовжати ся в своїх кінцях. Форель ставить отже таке правило: всї ожеледцї тої самої ґеоґрафічної громади мають одинокий наклін зміняти свою величину. Чи замість сказати „ожеледцї тої самої ґеоґрафічної громади“, можна сказати „ожеледцї тої самої громади гір“ або „ожеледцї того самого поріча“, то порішать аж пізнїйші розслїди. Що же до руху ожеледців в швайцарских Альпах, то урядові поміри з 1893 року показали, що в кітлинї Рони з 28 ожеледців 14 все ще зменшають ся, 11 вже ростуть, а 3 не показують ще нїякої значної зміни. Найбільше зменшив ся один ожеледець о 27 метрів, а найбільше збільшив ся один о 102 метри. Рік 1893 відзначав ся тим, що лїд на ожеледцях значно топив ся, через що навіть в тих ожеледцях, що сунули ся, настала була застоя.

Дальших слів сеї відповіди не наводимо, бо на тім кінчить ся характеристика відносин в турчаньскім повіті. Нам видить ся, що теперішна акция виборча в турчаньскім повіті покаже й Русинам, з ким они там мають діло і кілько там по правді єсть народовців. Буде й „Діло“ мати з того науку.

Центральний польский комітет передвиборчий приняв до відомости слідуючі кандидатури: п. Станїслава Щепановского з міста Коломиї, п. Октава Салї з міста Бродів і затвердив кандидатуру п. Карола д'Абанкурта, судиї повітового в Журавні на курию громад повіта жидачівского, бувшого посла з березівского повіта на той жеповіт.

П. Йосиф Менциньский з Партиня оголошує в Gaz. Narod. письмо, в котрім каже, що майже всї ґазети краєві подали вість, що він убигає ся о мандат посольский з округа виборчого меншої посїлости в Яслї. Вість ту пущено яко маневр виборчий, бо рівночасно виборцї в домбровскім окрузї одержали повідомленя, щоби на него не голосували, бо він кандидує в Яслї і там має мандат запевнений. П. Менциньский заявляє отже, що вість та єсть фальшива, бо він не кандидує в Яслї лиш в окрузї Домброва-Жабно.

З Богородчаньского пишуть до „Дїла“:

В нашім повітї бувший посол Олекса Барабаш, бачучи, що загал Русинів в повітї противний поновній его кандидатурі, просто для того, що він зовсім не спосібний до пословання, як то поучив шести-лїтний досьвід — розвинув за собою сильну аґітацию. По повітї кинули ся его заушники і розвели брутальну аґітацию против сьвящеників, щоби їх не вибирати на виборців. Наслїдком того при правиборах в Старих Богородчанах на звиш сто голосуючих декан і віцемаршалок о. К. Пачовский дістав лише 5 голосів і перепав. Се чорна невдячність за тую щиру прихильність і за ті впливи, котрим Барабаш мав дякувати за свій вибір на посла перед шести роками. В сусїднім знов селї, коли аґітатор Яремко, заступець начальника Барабаша, намовляв людий, щоби сьвященика не вибирати, дістав гірну відправу. „Що нам з такого посла — казали громадяни — котрий як заніміє, коли їдучи на сойм сяде в Станїславові до ваґону, то розніміє, аж коли по соймі верне до Богородчан?!“

Перегляд політичний.

Вчерашні вибори до віденьскої ради громадскої з третого округа виборчого випали зовсїм в користь антисемітів. На 46 радних вибрано 34 антисемітів а 12 лїбералів. Участь в виборах була дуже велика. Антисеміти сьвяткували свою побіду вчера вечером у Дреґера, де дрови Люеґерови надїслано множество ґратуляцийних депеш.

Gaz. Narod. подає, що справу обнятя намістництва Галичини кн. Саґушком треба уважати яко остаточно залагоджену.

Праса росийска доказує майже однодушно, що гостина нїмецкого канцлера кн. Гогенльоге була чисто приватної натури і не стояла в нїякій звязи з полїтикою. „Гражданин“ каже, що хоч кн. Гогенльоге не уникав і розмови политичної, то на всякий случай она не мала рішаючої доносимости для справ загально-европейских.

В недїлю відбуло ся в Бїлградї віче партиї лїберальної, на котрім вибрано бувшого реґента Рістича проводирем партиї. Рістич виголосив при сїй нагоді бесїду, в котрій доказував велику вагу македоньскої справи для Сербії.

Новинки.

Львів дня 18 вересня 1895.

— **Перенесеня.** П. Управитель Мінїстерства судівництва переніс ц. к. нотарів Володислава Паславского з Ходорова до Підгаєць а Едварда Сухарда з Підбужа до Ходорова.

— **Є. Ц. і Кор. Вис. Архикнязь Леопольд Сальватор** приїхав вчера рано поїздом до Демнї вижної коло Сколього на лови в тамошних великих лїсах. Архикнязь забавить в Демни тиждень.

— **Є. Е. п. Намістник ґр. Казимир Баденї** повернув вчера пополудни до Львова.

— **Переміщенє войск.** З днем 13 с. м. почало ся в цїлій Австриї переміщенє войск, котре буде тревати до половини жовтня. В Галичинї зайдуть такі зміни: перша дивизия а взглядно і друга 11-го полку драґонів з Городка буде перенесена до Штокерав; 3-ий полк драґонів прийде зі Штокерав до Кракова; 13-ий полк драґонів з Відня і Ґросенцерсдорф буде переміщений до Ланьцута, 1-ий полк уланів з Кракова перенесений до Відня, а его 5-та шкадрона до Ґросенцерсдорф, 3-ий полк уланів переніс ся вже з Ланьцута до Городка.

— **Холєра.** В Тернополи занедужала дня 16 вересня на холеру одна особа, померли дві особи, остає в лїченю сїм осіб. — В Вуцневі тернопільского повіта, померла одна особа, більше недужих в тій громадї нема. — В Березовици, тернопільского повіта і в Збаражи лишили ся в лїченю по одній особі. — В Панасівцї, скалатского повіта, помер дня 13 вересня зелїзничий робітник з Тернополя, у котрого сконстатовано бактериольоґічно азийску холеру.

— **Посьвяченє нової мурованої церкви в Богатківцях** повіта підгаєцкого відбуло ся, як пишуть, в день Успения Пр. Богородицї 27-го серпня с. р. Торжество се було тим радістнїйше для всїх, що церковця, котра сама собою була яко будинок незамітна, мала, темна, низенька як печера лка з дерева збита і крила ся від очий людий в закутинї села через лїт 200, висунулась на хороше, видне місце села, де стояла перед тим простора мурована коршма. Чину поблагословленя довершив декан теребовельский о. Іван Залуцкий при участи дооколичних священиків.

— **Карна розправа** відбула ся вчера перед львівским судом присяжних против Франца Полторака, обжалованого о крадїж і публичне насильство, якого допустив ся дня 15 мая с. р. на полїцийнім аґентї Ґінсберґу і на двох полїцийних вояках. Акт обжалованя так ту справу представляє: Агент полїцийний Ґінсберґ, вислїдивши караного вже 16 разів за крадїж Полторака на улици Жовківскій, велїв его арештувати. Однако Полторак ставив чинний опір, а при тім тягав ся з аґентом, а вояків побив і покалїчив. Судиї присяжні узнали его одноголосно винним, а трибунал засудив злочиння на 8 лїт тяжкої вязницї. На вимір так строгої кари вплинуло також то, що обжалований, кинувши ся на сьвідка Михайла Дороша в присутности трибуналу, так сильно ударив его кулаком в голову, що Дорош упав непритомний на землю. В наслїдок того розширено обжаловане також в напрямі того злочину в судовій сали.

— **На кару смерти** через повішенє засудив

Наконець проф. Ріхтер в Ґрацу доказує, що зміна руху в ожеледцях стоїть в звязи з періодичними змінами клїмату. Ожеледцї ростуть і посувають ся скорше, або зменшають ся кождих 20 або 45 лїт, а в послїдних трох столїтях точно що 35 лїт. Они посувають ся неоднаково і з неоднаковою силою, а сила руху в одній і тій самій порі не у всїх ожеледцях єсть однакова. Зміна руху ожеледців годить ся зовсїм з тою зміною клїмату, яка показала ся з обчислень за три послїдні столїтя. По змінї руху в ожеледцях можна длятого далеко скорше і певнїйше пізнати зміни клїмату, як н. пр. по змінї стану води в ріках і озерах, по скількости спавшого дощу і т. п.

З того всего виходить, що причиною катастрофи, яка дня 11 с. м. настала на полонинї коло вивозу Ґемми, не була велика теплота послїдних днів, анї дощі, або що небудь иншого, лиш то ожеледець званий Альтайз скорим рухом сунув ся наперед, а дійшовши на місце більше спадисте силою ваготи леду, розпук ся, урвав ся і звалив ся в долину.

Гляньмо-ж тепер на инші зміни, які видимо на ледниках. Ожеледцї несуть на собі множество всїлякого меншого і більшого а навіть і дуже великого каміня і лишають его на тім кінци, де топлять ся та усипують з него величезні вали. Камінє то називає ся мореною; оно бере ся звідти, що в горі з обох боків передолини, де єсть сніг, обривають ся скали і спадають в сніг а зним дістають ся на ожеледець. В самій горі буває цїлий ожеледець засипаний камінєм, але чим більше в долину, тим більше то камінє творить на нїм довгі смуги вздовж цїлого ожеледця. Одні смуги ідуть боками і називають ся бічними моренами; єсть то камінє і земля та глина, котрі забирає лїд з боків гори; другі смуги ідуть серединою і ті називають ся середними моренами. Деякі ожеледцї, як н. пр. ожеледець Алєч, мають їх по кілька і кількана́йцять. Цїкаво, як творить ся така середна морена. Подумаймо, що з двох передолин виходять ожеледцї і десь в долинї сходять ся разом. Межи ними, в тім місци, де они сходять ся, стоять скали мов би клином. Там де той клин кінчить ся сходить ся лїд одного ожеледця з ледом другого а разом з ледом сходить ся й обі бічні морени горішних ожеледців. Тепер вже іде лиш один ожеледець а на нїм по серединї, почавши від згаданого клина іде вже середна морена. Чим більше поменших ожеледців в горі спливає ся в один, тим більше буде середних морен. А при самім кінци, де вже лїд ожеледця і розходить ся і значно топить ся, щезає середна морена; она розширяє ся по цїлім ожеледци і з неї робить ся наконець передна морена, котру ожеледець рік річно чим раз більше зсуває і збиває в купу і так творить иноді величезний вал, що стоїть против самого его кінця. Того рода вали показують нам відтак, доки сягали колись ожеледцї; найдальше від кінця ожеледця віддалена передна морена показує, доки сягав найдавнїйший ожеледець, а найблизша морена нам означає місце найновійшого ожеледця. Передні морени бувають иноді на 60 до 100 метрів високі.

Крім того єсть ще т. зв. спідна морена. Боками ожеледця, або кріз его розколини паде камінє під спід, збирає ся там з часом у великій масї, а ожеледець сунє его наперед, тре ним і мягке камінє розтирає зовсїм а твердше вигладжує. На такім каміню видко завсїгди тоненькі риси, котрі потворили ся в той спосіб, що тверде зерно піску терло ся об камінь. Де ожеледець вступить ся, там можна его дно дуже легко пізнати по множестві такого порисованого каміня. Иноді й цїле дно ожеледця представляє дуже характеристичний вид: лїд поробить на нїм малі круглаві горбики дуже вигладжені, часом вкриті намулом. Коли той намул розкопати, то під ним покажуть ся згадане повище порисоване камінє.

По тих моренах, по тім порисованім каміню, по круглавих горбах з порисованим камінєм і по згаданих по переду „чортових скалах“ або занесенім звідкись каміню, здогадуємось нинї, що як з одної сторони альпейскі ожеледцї сягали дуже далеко в долину, так з другої сторони ішли ожеледцї із Скандинавії аж до Анґлії, Голяндії і Нїмеччини, по наші гори, по Сян і Буг, по Київ і далеко в глубину Росиї. Вода не могла занести звідтам аж до нас тих чужих у нас скал; їх сунув лїд і то єсть одним доказом більше, що колись, в дуже а дуже давних часах, була значна часть Европи і других сторін землї вкрита ледом.

Наконець треба би ще й про то згадати, як ожеледцї жолоблять землю і творять озера. Але то завело би нас за далеко і длятого згадаємо лиш коротко, що значна часть швайцарских, ба, й инших озер, через котрі часто перепливають ріки, котрі беруть свій початок в нинїшних ожеледцях, повстала в той спосіб, що ожеледцї в ледовій порі вижолобили землю, а відтак посунулись дуже значно в зад; вода з них наповнила ті жолоби і доси в них держить ся, бо ріки заєдно їм еї доливають.

Гляньмо-ж ще коротенько на ожеледцї на далекій півночи. В Норвеґії і на острові Ісляндії суть подібні ожеледцї як в Альпах, лиш далеко більші. На Ісляндії була, коли собі добре пригадуємо, в марті 1893 подібна катастрофа, як

в суботу трибунал судиїв присяжних в Кракові 57-лїтного Фіялковского з Ярошівки, караного два рази за крадїж, раз за обманьство і кілька разів за инші провини. Фіялковский, звістний злодій в селї, убив грубим колом Мариянну Обратівну з мести за те, що виявила его крадежи. Хоч Обратівна упала на місци трупом, то мимо того Фіялковский бив еї ще як лютий звір колом по голові і копав ногами. Лава присяжних орекла вину убийства 11 голосами.

— **Зьвірске убийство.** В Тернополи засїв на лаві обжалованих дня 16 с. м. Антох Витайло, селянин з Ягольниці старої, що в ночи на 4-го червня с. р. убив задля якоїсь малої причини в страшний спосіб свою жінку Марию. Лїкарскі оглядини виказали, що Витайло розбив макогоном бідній жертві цїлу голову і лице на дрібні кусники. Що було дійстною причиною незгоди між супругами, не можна було викрити, то лише певне, що убита була дївчиною дуже скромною і моральною і такою лишила ся, коли вийшла за муж, що виходить з зізнаня ріжних сьвідків. Сьвідки потвердили також, що й обжалований, котрий числить допера 23 роки, вів аж до убийства спокійне і трудяще житє а уряд громадский виставив ему дуже добре сьвідоцтво. Обжалований боронить ся тим, що допустив ся убийства по пяному та що не був цїлком щасливий з жінкою, бо она називала его смаркачем і оглядала ся за другими паробками. Судиї присяжні потвердили одноголосно питане в напрямі убийства, а трибунал засудив Витайла на 7 лїт тяжкої вязниці заостреної постом.

— **Намірене самоубийство цїлої родини.** Дня 11 вересня о 5-ій годинї рано найшли зелїзничі робітники на шинах зелїзної дороги коло Черновець цигана Антона Терешкову, его жінку і трое дїтий, котрі дожидали над'їзджаючого поїзду. Терешкова рішив задля нужди умерти разом з цїлою родиною. На щасте вспіли ще робітники родину виратувати.

— **Добра спілка.** В торговли п. Кароля Шаєра викрито, що один з склепових хлопців Іван Прель виносив неспостережено від довшого часу ріжні товари зі склепу. Питаний хлопець призвав ся, що до крадежи намовив его шинкар при площи сьв. Духа Пилип Кретлер, котрому хлопець заносив крадені річи, за що давав ему хитрий шинкар сніданя, а раз дав ему 3 зр. При ревізиї у Пилипа Кретлера найдено тузин нових мужеских сорочок, що походили з крадежи в склепі п. Шаєра.

— **Убийство.** З Делятина пишуть: Василь Горішний з Потока чорного побив дня 13-ого с. м. по полудни в суперечці о ґрунт так сильно рискалем свого тестя Михайла Вергуна, що той помер на місци. Виновник убийства віддав ся сам в руки справедливости.

— **П. Ігнатий Полотнюк,** управитель катедрального хору в Станїславові відкриває з днем 1 жовтня с. р. більший курс науки дяківства, співу нотного і початків музики. Курс буде тревати 8 до 10 місяців для дяківских кандидатів, а 2 до 3 місяці для дяків, котрі мають намір приготовити ся і зложити іспит дяківский. Зголошувати ся треба письменно або лично. Условия як попередних лїт.

— **Дуже богате жерело природного ґазу** отворило ся дня 25 серпня в м'сцевости Восон в американьскій державі Огайо при верченю кирниці. Коли свердел наткнув ся на ґазове жерело, вибух нагле ґаз з величезною силою і на поверхни землї запалив ся. Від того часу горить безупинно ґазовий стовп висоти 25 метрів і осьвічує в ночи цїлу околицю. Всї заходи, щоби угасити сей величезний огняний стовп, остали поки-що безуспішні.

— **„Дяківский Глас“,** ґазета, що мала виходити від 1 липня с. р. в Станїславові під редакциєю п. І. Полотнюка, управителя катедрального хору в Станїславові — буде виходити від 1 жовтня с. р. Опізнене наступило з причини за малого числа передплатників.

— **Для зарібку.** В цирку в Барсельонї показував ся недавно дикий чоловік, котрий визначав ся диким лицем, покритим цїлком волосем, цїлковитим браком одїня і якимись страшними викриками. Публика подивляла того дикого чоловіка, а французскі ґазети посьвячували ему цїлі статї. Але дехто не довіряв ему і вкінци таки показало ся, що то не дикий чоловік, а міский урядник, котрий для бічного зарібку замінював вечером мундур на вигіднїйший.

— **Замкнений в огнетревалій касї.** В Альтонї коло Гамбурга находить ся в одній церкві в мурі під сходами вмурована огнетревала каса, в котрій держать тепер церковні книги і прочі акти. Часами стоїть каса отвором, коли з неї повиймають книги. В середу минувшого тиждня бавило ся кількох малих хлопців на площи перед церквою і один з них сховав ся до каси. В тім двері примкнулись, замок заскочив і хлопець опинив ся в запертї. Другі хлопці побігли зараз до вітця замкненого товариша і оповіли ему о тім, що стало ся. Отець поспішив до церкви і велів прикликати слюсаря, щоби розтворив двері, бо показало ся, що ключі від шафи лежали в серединї, замкнені разом з хлопцем. Однако слюсар не міг в нїякий спосіб дверий отворити. Настали страшні хвилї вижиданя як для вітця так і для замкненого хлопця. Позаяк всї проби отворити замок не повели ся, прикликано мулярів, котрі стали вибивати в мурі дїру. По довшім часї удало ся вкінци в грубім на дві стопи мурі зробити такий отвір, що хлопець міг ним вийти. На щасте скінчило ся на страху, хоч если був би довше сидів в серединї, міг би був легко удушити ся.

— **Померли:** Кс. др. Евстахий Скроховский, професор теольоґії на львівскім університетї, в Чернівцях, дня 16 с. м. в 53-тім році житя; — кс. архієпіскоп Жигмонт Фелиньский, прогнаний з Росиї, в Кракові, дня 17 с. м. в 74-тім році житя; — о. Антін Гелитович, парох в Чукві під Самбором, дня 12 с. м., в 83-тім році житя, а 56-ім сьвященьства.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 18 вересня. Єго Вел. Цїсар виїхав до Кіш-Чель на Угорщинї на маневри.

Париж 18 вересня. Президент Фор запросив кн. Лабанова на ревію до Мічекур.

Константинополь 18 вересня. Правительство постановило вислати знов войско до Македонії, бо там все ще не успокоїло ся.

ПОДЯКА.

Громада Тарношин одержала в дарі від Вп. п. дїдича Жигмонта Домбровского, властителя дібр Щепятина таку щедру жертву до новозбудованого костела філїяльного римо-кат. обряду в Тарношинї: Чашу позолочувану вартости 65 зр. і образ до великого престола вартости 100 зр. За таку щедру жертву і велику для нас поміч складаємо ми низше підписані публично старинне: „Бог заплать!“, а зі сторони комітету того-ж костела записали ми Вп. п. Домбровского до книги фундаторів і помолили ся, просячи о здоровле і благословенє для Него і Єго родини, уважаючи его гідним примîром до наслїдованя для всїх католиків.

Тарношин, дня 10 вересня 1895.

Пилип Ваврищук, Йосиф Новак, Йосиф Ваврищук, Станислав Пенкний.

— **Книгарня наукового тов. Ім. Шевченка** у Львові, улиця Академічна ч. 8. продає слїдуючі книжки: Вас. Чайченко. Під хмарним небом, поезиї часть I, 1 зр., Книга казок, поезиї часть II, 60 кр., Твори прозаічні ч. I. 80 кр., ч. II. кр., ч. III. 80 кр. — Записки Товариства імени Шевченка ч. I, II, III, IV. по 1 зр.— Тарас Шевченко. „Кобзар“ 2 томи 4·50 зр., з пересилкою 5 зр. — Павло Граб. Збірник поезий ч. I. 20 кр., З чужого поля. Переклади 20 кр. — Іван Сурик. Твори, з московского 10 кр. — Олекс. Колесса. Шевченко і Міцкевич 1 зр. — Герінґ-Герасимович. Що то є господарність 30 кр. — Шевченко з бандурою над Днїпром 25 кр. — Осип Маковей: Поезиї ч. I. 20 кр. — Михайло Старицкий. В темнаві драма 20 кр. — Юлій Верне. Подорож довкола землї 50 кр. — Молитвенник народний (фонетичний) 15 кр. — Марко Кропивницкий. Титарівна, драма 20 кр. — Василь Щурат. Замітки до Чернця Шевченка 10 кр., Чернера республика на Афонї 10 кр., Пісня про Роляндa 50 кр. — Школиченко, Між народ, повість 20 кр. — Митро Олелькович. Писаня українскі 10 кр. — Василь Кулик, Писання 10 кр

Розбишаки на ріці Місісіпі. Повість з житя американьских поліщуків в перекладі К. Вербенка, вийшла осібною книжкою (609 стор. друку) і продає ся по цїнї 80 кр. в книгарни Ставропигійскій, тов. ім. Шевченка і у накладця К. Паньковского.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

сего року коло вивозу Ґеммі. Там урвав ся був ожеледець Скейдара з страшним лоскотом і засипав ледом цїлу долину межи двома селами. Перед тим ріка Скейдара, що виплавала з того ожеледця, була дуже прибула і залила цїлу долину. Коли ожеледець звалив ся, вода зовсїм щезла. Цїла Ґренляндия, з вийнятком побережа, Шпіцберґи, Новая Земля, і край Франц Йосифа вкриті ледом; гори і долини покриває лїд. В серединї краю лежить лїд дуже грубою верствою і піднимає ся мов баня понад землею, а від него розходять ся ожеледцї аж до моря. В ледї єсть множество розколин, а долинами, які на нїм творять ся, пливуть, коли трохи потеплїє, многі потоки, котрі або творять на ледї озера, або западають ся десь в розколини і щезають. Коли лїтом лїд трохи обтопить ся, то стає брудний і на нїм видко верству землї, на котрій иногдї виростають і маленькі ростинки. Ожеледцї, які з глубини краю сунуть ся до моря, бувають тут і на милю широкі. Подорожник др. Ерік Дриґальский так їх описує: Представмо собі купку мягкої глини або мокрого піску на столї при самім его краю: она стоїть; але коли-б попід ню вирізати стіл, то она зачне поволи западати ся в то вирізане місце. Так само суне ся лїд з висшого місця в краю в долину і аж до моря. Ті ожеледцї не мають морен; але коли їх боками пливуть потоки, то творять ся часом морени, котрі тамують ріку і роблять озеро. Коли такий ожеледець дійде аж до моря, то суне ся у водї чим раз дальше і дальше. Коли-ж та часть леду, що вистає понад воду, єсть далеко більша як та, що у водї, а до того ще й вода зачне его підмивати, то ожеледець пукає в поперек через цїлу свою ширину і паде у воду. Тим способом творить ся величезна гора леду, котра відтак плаває по водї. Гора та, коли впаде у воду, перевертає ся кільканайцять разів, заким уставить ся так, що може вже спокійно плавати. Рух еї єсть так величезний, що цїле море зачинає ся перевертати як би серед найбільшої бурі і горе тому кораблеви, котрий під ту пору надплине. Коли-ж ледова гора уставить ся вже добре і не перевертає ся, то та часть, що у водї, топить ся, а верхна лишає ся і гора виглядає тогди як величезний гриб, котрого шапка стоїть верх води. Під впливом північного сонця лїд такої гори стає зернистий і в нїм творить ся множество тоненьких шпарок, в котрі набігає вода. Коли гора з часом стратить рівновагу і та часть еї, що була під водою, вийде на верх, то виглядає красно синя і відбиває дуже від білої части, то що була верх води. Ледові гори, які творять ся на західнім побережу Ґренляндиї, суть найбільші на цїлій земли, а число їх єсть так велике, що они стають для кораблів дуже небезпечні.

Ледові гори несуть з собою часом каміне і цїлі скали, котрі відтак, коли лїд стопить ся падуть на дно моря. Коли ті гори підійдуть близько до Европи, то викликують ту студінь, як нам дуже часто дає ся почути серед лїта. В пінічній стороні Атлянтийского океану появило ся було в 1890 р. 674 таких гір, в 1891 р. — 141 а в 1892 р. — 179. Задлятого й лїто в 1891 р. було дуже студене, бо ледові гори з попереднього року потребували довшого часу, заким стопили ся і остудили воздух так, що студінь перейшла аж до року слїдуючого.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.